

Bohoslužby v Zábřehu 30.ledna 2022

Lk 4,21-30

Milé sestry, milí bratři, slova mají někdy mnoho významů. Podle oblasti nebo i mezi generacemi či různými obory se dokonce můžou lišit. To potom vede k různým nedorozuměním. Někdy spíš úsměvným, někdy ale také docela vážným. Záleží, čeho, jaké oblasti se týkají pojmy, se kterými pracujeme, nad kterými přemýšlíme, kterým se snažíme dát nějaký obsah. Přitom je nám zřejmé, že stačí jen málo. Stačí si uvědomit, odkud přichází slovo, kterému se snažíme nějak porozumět.

Když přišel Ježíš zvěstovat slovo do nazaretské synagogy, vyvolal nadšení. Svým způsobem to není nic nezvyklého. Vždyť tolikrát už prokázal, jak je jeho slovo úžasné. Za jeho slova ho mnozí chválili, oslavovali. A zdá se, že i zde v Nazaretě tomu nebude jinak. Řekl totiž něco nesmírně důležitého. V uších posluchačů se naplnilo slovo proroka Izaiáše. Slovo, které mluví o pomazaném, který je vyzbrojen Duchem a přináší zvěst o létě milostivém. Všechno toto se děje u Ježíše. Ne jeho rozhodnutím, ne z rodinné tradice, ale Božím povoláním. Jenže zrovna v tomto bodě se Ježíšova slova v Nazaretě zasekla, došla k neporozumění. Z toho, co jsme četli, bychom si mohli vykreslit scénu, jak Ježíš dokončí onu větu o naplnění slov proroka a všichni k tomu volají: „Ano, jistě, amen!“ Jsou opravdu nadšení, ale vědí, čemu vlastně přitakají? V čem je to slovo naplněné?

Tady nás může trochu zaujmout poznámka, že se jedná o syna Josefova. Může to mít dvojí, zcela protichůdný význam. Na jednu stranu bychom zde mohli vidět určité zklamání. Ta úžasná slova plná milosti nám říká obyčejný tesař. Nikdo extra! Jak potom jeho zvěst zpracovat? Jak ji věřit? Slovo a pověst nám nejde dohromady se zkušeností. Odkdy se synové tesařů stávají proroky? Je to jakési divné. Jistě se najdou mnozí, pro které se právě znalost původu může stát překážkou, aby uvěřili jeho slovům, aby je brali jako slovo, které přichází odněkud shůry. Tak trochu bychom v tom mohli zaslechnout představu toho, jak roste prorok, jak se vyvíjí Boží služebník. A ačkoliv Ježíš v Nazaretě asi neměl dětství a dospívání plné různých průšvihů, přesto se tady ta detailní znalost let minulých může stát blokem ve vnímání toho, kým je nyní. Ostatně to nemusí být jen zkušenost obyvatel Nazareta. I my máme své škatulky, do kterých si různé lidi zařadíme. Je potom těžké je dát jinak. Tak nějak je nám stále bližší to, co o nich soudíme my sami, než přijetí toho, že s nimi také pracuje Bůh, že pohled na ně není dán předně našimi zkušenostmi, ale Božím jednáním. Je tedy celkem paradoxní vzývat Boží milost, volat k němu ohledně proměny lidského nitra, ale potom se šprajcnout, že by tuto proměnu mohl učinit

zrovna v tomto konkrétním případě, kde si ji neumíme moc představit. Nabízí se potom otázka, zda do Božího díla příliš nepromítáme své vlastní možnosti, zda mu nedáváme hranice v tom, co sami považujeme za možné.

Možná tedy jedni z těch, co se diví Ježíšovým slovům pochybují, protože jim nesedí jako někdo, kdo by taková slova mohl říkat. Další to můžou mít ale úplně jinak. Ve zvolání, že se jedná o syna Josefova, může být určitá hrdost, může být vyřčeno očekávání toho, co se bude dál dít. Nejde o pochybnost, o nedůvěru skloubenou s pohrdáním, jde o jistou formu senzacechtivosti. Zkrátka to je takové ponouknutí, aby se trochu předvedl. Vlastně jde také o zkreslení toho, co jeho zvěst znamená. A nutno říct, že Ježíš si tady celkem nařízne větev, na které sedí. Vždyť posluchači nejsou jen zklamaní, že nic moc nepředvedl. Jsou natolik naštvaní, že vzdor zákazu cokoliv v sobotu dělat nemají problém Ježíše skoro zabít. Co vlastně řekl tak zlého? Vždyť jen připomněl, co jistě z Písma lidé znali. Připomněl doby proroka Eliáše a Elíši, tedy dvou velkých postav, které apelovaly na svědomí lidu, dávali najevo, že problém není jen v králi, ale také v nich samotných. To hodně popuzuje i dnes. To, co řekl o té vdově a Námanovi, to by také mohlo znít, že za ten binec v minulém režimu nemůžou jen komunisti, ale všichni. Stejně tak za úpadek jakési kultury jednání dnes nemůžou jen ti nahoře, ale každý z nás.

V tomto Ježíšově celkem konfliktním prohlášení se odráží pojetí i dalšího tématu, které se s ním spojuje. Nazaretští možná jen čekali větší show, při které v synagoze ukáže nějaký ten zázrak, něco neobvyklého. Mnozí další ale budou čekat ještě něco víc. Budou čekat, jak se v něm naplní právě ono pomazání, o kterém je řeč v proroku Izaiášovi a které vztáhnul právě zde na sebe. Není sporu o tom, že postava Mesiáše je pro Boží lid velice důležitá a jeho očekávání se stává stále aktuálnější. Horlivost očekávání je možná přímo úměrná tomu, jak se vyvíjí situace Božího lidu pod vládou různých velmocí. Vždyť těch ústrků, pokoření a ponížení bylo celkem dost. Římané alespoň nezakázali bohoslužbu v chrámě, na druhou stranu tlak řecké-římské kultury na myšlení a jednání Izraelitů je nepopíratelný. Proto je naléhavá otázka příchodu nějaké autority, která by se tomuto nebezpečí uměla postavit, ideálně by ho úplně zastavila.

Jak se však prezentuje Ježíš? Když se opět dotknu odkazu na dobu Eliáše, je zřejmé, že jeho pojetí mesiášství je zcela jiné. S Eliášem si nelze nevzpomenout na to, jak pod dojmem velikého zázraku všichni volali, že Hospodin je Bůh, ale potom stejně dál sloužili Baalovi. Nelze si nevzpomenout na jeho pocit, že sláva lidu je pryč, že zcela zapadla úcta k Hospodinu, že všichni se zpronevěřili, protože to kolem sebe viděl. Ale Hospodin mu na to řekl, že je ještě hodně těch, kdo ho v Izraeli uctívají, že má řešení na obnovu svého lidu. Pravda, souviselo s tím pomazání nového krále, tedy aspoň nějaká změna na trůnu, ale také k tomu patřilo povolání Elíši, dalšího proroka. A tento Elíša pak jde, aby mezi mnoha nemocnými uzdravil zrovna velitele nepřátelských vojsk. Povolání Elíši místo Eliáše znamená změnu důrazu. Místo ukázky síly, je na nepřátelích ukázáno milosrdenství. A z toho je patrné, že zvěst Ježíšova se neponese v duchu toho, že ukáže svou převahu nad cizinci se zbraní v ruce, ale ve zvěsti

milosti. Jenže to není všechno. Ještě poukáže na osobní život každého člověka. Otázka toho, jestli ctí, nebo nectí Hospodina, jestli se udrží nebo neudrží úcta k němu i v dalších generacích, ta není dána tím, jaké všechny vlivy zde působí. Je dána tím, jak my sami vztah k Hospodinu vnímáme, jak jej prožíváme. Pozornost se obrací k síle osobního svědectví. V tom také bude Ježíšovo léto milostivé. Dojde k uvolnění pout hříchů a vin, pout, která mezi nás a bližní staví různé zdi a propasti, abychom mohli ukázat, že Bůh je milostivý, že jeho vyhlášení svobody se týká každého člověka.

V nás samotných se tento text může ptát, co očekáváme od Ježíše? Podobně jako ti lidé v Nazaretu máme své představy o jeho díle, o jeho působení. Máme svá očekávání, jak se projeví v našem životě. A tady to může zajiskřit, zaskřípat. Případů, kdy budeme čekat nějakou show, nějakou tu předváděcí akci jeho moci, těch asi mnoho nebude. Ale přesto se tímto směrem očekávání může ubírat. Tak nějak z jeho díla vynecháme sebe, své jednání. Jenže to je chyba. On přece nepřichází, aby náš život žil místo nás. Přichází nám ukázat, že má velikou moc, se kterou dokáže vyřešit mnoho věcí. Ale základ všeho je v nás. V našem rozhodnutí s tou mocí počítat, v naší připravenosti tuto moc respektovat. Ježíš nad námi vyhlásil Boží milostivé léto, které odpouští naše dluhy vůči němu. To však není výzva, abychom vesele další dluhy nasekali. S tímto odpuštěním přichází i pomoc, abychom se mnoha chybám mohli vyhnout. Così v nás se ale musí změnit. A myslím, že prvním takovým indikátorem je ochota přijmout, že tyto dluhy jsou odpuštěny nejen nám, ale také našim bližním. Je kolikrát paradox, že Bůh už lidem toho tolik odpustil, ale my sami si odpustit nedokážeme. Držíme své škatulky, ze kterých ten druhý nemá šanci na únik. O mnohé tak ochuzujeme sami sebe. Jako ti nazaretští, ale později i jeruzalémští a další, kteří nedokázali v plnosti vnímat slovo Ježíšovy milosti, protože se zadrželi na svých vlastních představách o tom, co má jako Mesiáš udělat, jak má jednat.

Máme oproti těm, kdo seděli v lavicích nazaretské synagogy jednu nesmírnou výhodu. Ježíšovo slovo můžeme slyšet každý den. Každý den nás může udivovat svojí milostí. Co s námi toto slovo udělá? Změní v nás něco, nebo narazí na bariéru pýchy, která si z různých důvodů řekne, že věcem přeci rozumí lépe než Ježíš? Že zná lépe sebe, druhé, tento svět, dokonce i Boží slovo a tak Boží jednání může soudit! Přijmout zvěst o Boží milosti přeci znamená již nemyslet na to, kým jsme my a další byli, ale hledat, kým nás všechny činí Bůh. Zahodíme tedy již všechny své škatulky, ať se konečně nad Božím dílem můžeme plně radovat.

Pane Ježíši, máme někdy problém překročit svůj stín a vidět svět tvýma očima. Víme však, že v tobě smíme přijímat někoho, kdo nám s tím dokáže pomoci.

Amen.

Neděle 30.ledna 2022

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Úterý, 03 Leden 2023 11:46 -
